

Depistimi dhe Trajtimi i Dhunës

OBJEKTIVAT E MODULIT

- Të aftësojë punonjësit e shëndetësisë në identifikimin e treguesve të dhunës;
- Të aftësojë punonjësit e shëndetësisë në njohjen e protokollit të depistimit;
- Të njohë punonjësit e shëndetësisë me formularët e depistimit dhe regjistrimit të dhunës;
- Të aftësojë punonjësit e shëndetësisë në ofrimin e një trajtimi adekuat në rastet e identifikimit të dhunës si dhe referimin e saj.

PROTOKOLLI PER ADRESIMIN E DHUNES NGA PERSONELI SHENDETESOR

Protokoli

- Depistimi
- Vlerësimi i viktimës së dhunës;
- Trajtimi i viktimës;
- Dokumentimi ;
- Referimi;
- Raportimi tre-mujor

Dokumentacioni për Depistimin dhe Trajtimin e Dhunës

Sipas Protokollit:

- Formulari për depistimin e dhunës;
- Kartela klinike individuale për viktimat që pranojnë abuzimin/dhunën;
- Raportin e posaçëm për pacientin që ka pësuar dhunë në marrëdhënien familjare;

Dokumentacioni për Depistimin dhe Trajtimin e Dhunës (vazhdim)

- Konsensus i pacientit për egzaminimin, këshillimin e trajtimin mjekësor;
- Regjistrit Tip për regjistrimin e rasteve të dhunës;
- Informacioni për rastet e dhunës të paraqitura në institucionet shëndetësore (çdo 3 muaj).

PROTOKOLLI PER DEPISTIMIN DHE TRAJTIMIN E DHUNES

Zbatimi i Protokollit është detyrim i personelit shëndetësor në bazë të:

- Urdhërave të Minisrisë së Shëndetësisë , Prot 243/1 , datë 23.01.2008 në zbatim të ligjit nr 9669, datë 18.12.2006, “Për masat ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare si dhe të detyrimeve të saj të cilët rrjedhin nga Strategjia Kombëtare e Barazisë Gjinore dhe Dhunës në Familje.
- Paketës Bazë së Shërbimeve në Kujdesin Shëndetësor Parësor miratuar nga Ministri i Shëndetësisë me nr. 95 Prot, datë 16.02.2009 ku dhuna me bazë gjinore është pjesë e kësaj pakete

Detyrat e personelit shëndetësor në zbatim të protokollit

Punonjësit e QSH në përgjigje të adresimit të dhunës duhet të ofrojnë:

- Depistimin për dhunën në familje/DHBBGJ;
- Kujdesin e integruar fizik dhe psikologjik për pacientët që pranojnë abuzimin/dhunën;
- Vlerësimin dhe planin e sigurisë për viktimat që pranojnë abuzimin/dhunën;

Detyrat e personelit shëndetësor për adresimin e dhunës (vazhdon)

Punonjësit e QSH në përgjigje të viktimave të dhunës duhet të ofrojnë:

- Dokumentimin e incidenteve të kaluara dhe aktuale të abuzimit/dhunës;
- Dhënien e informacionit mbi të drejtat e pacientit dhe ligjin për dhunën në familje;
- Referimin e viktimës tek burimet egzistuese për shërbimet të tjera sociale, ligjore, etj.

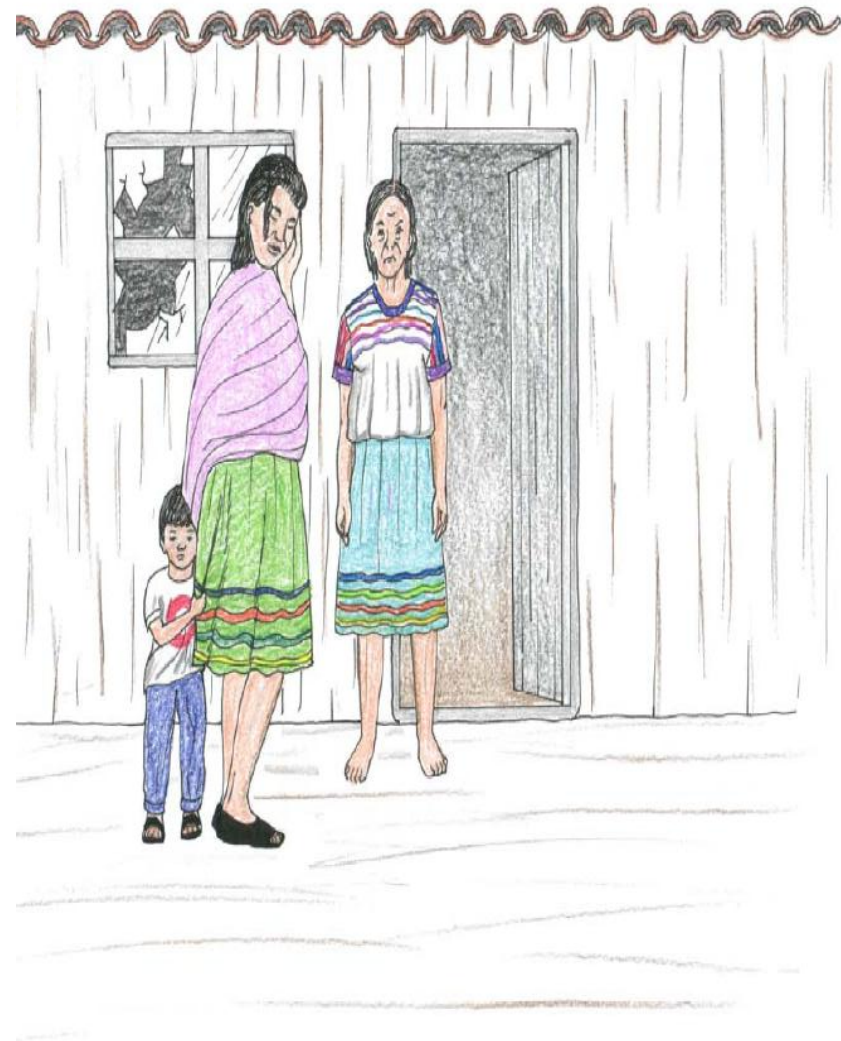
Pengesat për depistim nga personeli shëndetësor

- Mungesa e kohës;
- Nuk ndjehen rehat me çështjen;
- Frika se mos ofendojnë pacienten ose partnerin;
- Ndjehen të pafuqishëm të ndryshojnë problemin.

Si të kapërcejmë pengesat në depistimin për dhunë

- Depistoni rutinë çdo paciente
- Pyesni direkt, pa gjykuar, me butësi

Principet e Depistimit të Dhunës

Gjatë kryerjes së depistimit, personeli shëndetësor duhet të ketë parasysh principet e mëposhtme:

- Sigurinë e gruas në momentin që po intervistohet;
- Sigurimin e fshehtësisë dhe konfidencialitetit;

Principet e Depistimit të Dhunës (vazhdim)

Gjatë kryerjes së depistimit, personeli shëndetësor duhet të ketë parasysh principet e mëposhtme:

- Mos të paragjykohet dhe fajësohet gruaja nga personeli shëndetësor;
- Të jetë i trajnuar për problemet e dhunës.

Kushtet ku duhet bërë depistimi

Ambjenti ku do të kryhet biseda me viktimën, që të jetë i sigurtë duhet:

- Pacientja të vendoset në një dhomë të qetë dhe private;
- Nuk duhet lënë vetëm;
- Me të duhet folur ngadalë;

Kushtet ku duhet bërë depistimi (vazhdim)

Ambjenti ku do të kryhet biseda me viktimën, që të jetë i sigurtë duhet:

- Të bëhen lëvizje të qeta dhe të ngadalta;
- Të kërkohet nga të afërmit apo miqtë e saj, të presin në dhomën e pritjes gjatë kohës që plotësoni pyetsorin ose kryeni egzaminimin fizik.

Cfarë të këmi parasysh!

Gjatë kohës së kryerjes së depistimit punonjësi shëndetësor duhet të ketë parasysh:

- Të informojë pacienten që është e nevojshme të bëhen pyetje shumë personale;
- Të përdorë një gjuhë të kuptueshme, pa terminologji mjekësore dhe të ketë parasysh kulturën dhe nivelin social të viktimës;

Cfarë të këmi parasysh! (vazhdim)

- Të bëjë pyetje të thjeshta, në mënyrë të sjellshme dhe të drejtpërdrejta, si dhe pyetje të cilat kërkojnë përgjigje të shkurtra;
- Të jetë i përgatitur të dëgjojë përgjigjet e pacientes;
- Biseda ballë për ballë është më efektive se sa pyetja si mbas një pyetësoni të shkruar.

Çfarë të kemi parasysh (vazhdim)

■ Vëzhgoni sjelljen e gruas

- Pa ndjenja, emocione
- Frikë depresion, ankth
- Simptomat e çrregullimeve të stresit post-traumatik (PTSD): disociacion; ngrirje psikike; përgjigje alarmi, frikësim
- Nënshtrim,
- Mungesë e theksuar besimi.
- Nuk është e interesuar ndaj ecures së shtatzanisë
- Kanë frikë dhe turp për abuzimin

Cfarë nuk Duhet!

Personeli shëndetësor nuk duhet :

- Të jetë gjykues përmes tonit apo mënyrave të tij të sjelljes;
- Të detyrojë pacienten të shpjegojë në detaje sulmin e dhunës(çdo lloj forme dhune) që mund të ketë patur;

Pyetje që Nuk duhen bërë

- Përse nuk e le, nuk ikën?
- Çfarë i bëre ti që u zemërua kaq shumë?
- Pse u ktheve prapë, mbrapsht?

Si të veprojmë kur përgjigjen "jo"

- Gjithnjë shënoni përgjigjen e gruas—edhe kur ajo thotë "jo";
- Pyetjet tuaja mund ti ndihmojnë ato që të afrohen më shumë drejt pranimet të dhunës ;
- Pyetjet tuaja tregojnë dëshirën tuaj për të diskutuar mbi dhunën;
- Pyetjet tuaja do ta ndihmojnë gruan të di se ju dhe stafi juaj jeni gjithnjë një burim i mundur për mbështetje dhe këshillim;
- Gratë mund të zgjedhin më vonë të tregojnë për dhunën.

Lista e informacionit që mund të tregojë abuzim nga historia mjekësore

- Histori depresioni, përdorimi substancave, tentativat e vrasjes;
- Vizita të shpeshta mjekësore për lëndimet, ose simptoma ankthi;
- Vizita të përsëritura për ankesa somatike duke përfshirë dhimbje koke, pagjumësi, shpine, gjoksi, ose dhimbje pelvike;
- Çrregullime Ushqyerje;

Lista e informacionit që mund të tregojë abuzim:

- Përdorimi i Qetësueve të shumtë;
- Ekzaminim i dhimbshëm vaginal;
- Sjellje anksoze
 - Qan, Psherëtin
 - Flet pak me fraza të shkurtra
 - Nuk ka kontakt me sy (nuk zbatohet në disa kultura)
 - Depresioni

Lista e informacionit që mund të tregojë abuzim: (vazhdim)

- Sulm i mëparshëm: Një njeri i cili godet një grua para shtatzënisë ka gjasa të godisi atë gjatë shtatzënisë;
- Plagosje që përputhen me abuzimin sipas tabelës mëposhte:

Mavijosje në krahun e sipërm, qafë dhe fytyrë	Njolla në dhëmbë
Dëmtime të gjirit dhe organeve gjenitale	Djegjet
Trauma e gojës dhe dhëmbëve	Mungojnë tufa floku
	Mavijosje e barkut tek gruaja shtatzënë
	Histori e kockave të thyera

Depistimi i Dhunës

Depistimi në Qendrën Shëndetësore do të jetë:

- **UNIVERSAL/RUTINË:** çdo grua (pacient) që paraqitet për herë të parë në QSH, të intervistohet për dhunë;
- **SELEKTIV:** kur konstatohet se një grua, fëmijë apo çdo individ, në vizitën e tyre shëndetësore paraqesin shenja dhe simptoma që të bëjnë të mendosh për një abuzim.

Ku duhet pasqyruar depistimi ?

Depistimi për dhunën në familje duhet të jetë pjesë e:

- Kartelës individuale të individit ku përshkruhet anamneza shëndetësore;
- Kartelës personale shëndetësore të gruas shtatzënë, të fëmijës dhe kartelës së planifikimit familjar;

Ku duhet pasqyruar depistimi ?

Depistimi për dhunën në familje duhet të jetë pjesë e:

- Regjistrit tip “Për viktimat e dhunës në familje” gjatë çdo vizite shëndetësore rutinë periodike në shtëpi për ndjekjen e shëndetit të gruas dhe fëmijës.

Kush duhet të depistohet për dhunë në familje?

- Të gjitha femrat mbi 14 vjeç;
- Fëmijet e moshës 0-14 vjeç.

FORMULARI PËR DEPISTIMIN

**RUTINË TË DHUNËS NË
FAMILJE**

DEPISTIMI RUTINË I DHUNËS NË FAMILJE

Formulari në vijim plotësohet për:

- Çdo grua, gjatë vizitës shëndetësore rutinë periodike në shtëpi, ose në qendër 1 herë në vit, për të depistuar nëse ka provuar dhunë fizike, seksuale ose abuzim psiko-emocional.
- Formulari të vendoset në kartelën personale të gruas, fëmijë që mban qendra shëndetësore.

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

- Emri, Mbiemri _____
- Datëlindja, dita/muaji/viti _____
- Nr. dokumentit të identifikimit të pacientes (në se e ka me vete _____
- Data _____
- Gruaja Shtatzënë: PO JO
- Nr. rregjistrimit _____
- Emri i punonjësit shëndetësor _____
- Qendra shëndetësore, Komuna, Bashkia _____

Në këtë qendër shëndetësore ne i pyesim të gjitha gratë në se kanë kaluar ndonjëherë ndonjë lloj abuzimi apo dhune.

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE HYRËSE

- Si po shkon marrëdhënia juaj aktuale me partnerin/bashkëshortin tuaj?
- A keni ndonjë shqetësim/stres/ankth/problem shëndetësor në ambientin ku ju jetoni?
- Sipas mendimit tuaj kush është shkaku i këtyre shqetësimeve?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE HYRËSE

- A keni ndonjë mosmarrëveshje me partnerin/
bashkëshortin tuaj apo me ndonjë person tjetër të
familjes tuaj?
- A ka partneri/bashkëshorti juaj probleme me alkoolin,
drogën, lojrat e fatit apo ndonjë problem tjetër, etj?
- Si ndikon kjo në sjelljen e tij me ju dhe me fëmijët?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE DIREKTE

- A keni dëgjuar se tek ne shpesh ka raste të grave dhe fëmijëve që bëhen viktime të dhunës fizike, seksuale, emocionale e cila sjell pasoja shumë të rënda në shëndetin e tyre ---
- A keni marrëdhënie me një person i cili ju dëmton fizikisht ose kërcënon?
- A ka në familjen tuaj ndonjë person që ju e keni frikë?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE DIREKTE

- A ka në familjen tuaj ndonjë person që ju e keni frikë?
- Partneri juaj aktual ose partneri i mëparshëm a ju ka dëmtuar fizikisht apo goditur ndonjëherë? A ju ka kërcenuar juve apo dikë tjetër në familjen tuaj?
- A jeni goditur, me grusht, me shuplakë, rrahur, shtyrë nga miku/partneri/bashkëshorti juaj?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE DIREKTE

- A jeni goditur, me grusht, me shuplakë, rrahur, shtyrë nga miku/partneri/bashkëshorti juaj gjatë shtatëzënisë tuaj të tanishme/shtatëzanive të mëparshme?
- Disa pacientë që vizitohen në këtë qendër më kanë treguar se dikush i ka dëmtuar ato? Po juve a ju ka ndodhur kjo?
- A ndjeheni e kontrolluar ose izoluar nga partneri juaj?

FORMULAR PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE DIREKTE

- A ju ka detyruar ndonjëherë partneri/bashkëshorti juaj të kryeni marrëdhënie seksuale kundër dëshirës tuaj?
- Në përgjithësi si do ta përshkruanit marrëdhënien që keni me partnerin/bashkëshortin tuaj?
- Si i zgjidhni mosmarrëveshjet, diskutimet me partnerin tuaj?
- Si janë marrëdhëniet e partnerit/bashkëshortit tjuaj me personat e tjerë të familjes, miqtë?

FORMULAR PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE DIREKTE

- Çiftet që debatojnë kanë mosmarrëveshje herë pas here. Po ju dhe partneri/bashkëshorti juaj a keni patur të tilla? A ndjeheni e frikësuar?
- Këto dëmtime që keni a i ka shkaktuar dikush? A është ky person partneri/bashkëshorti juaj?
- Nga këto përgjigje që po më jepni jam pak i shqetësuar se ndjej sikur ngurroni të më tregoni diçka, a dëshironi të flasim më tej për shëndetin tuaj?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

VLERËSIMI I RREZIKUT PËR ABUZIM ME FËMIJËT PYETJE PËR PRINDËRIT/KUJDESTARËT

- Çdo të thotë për ju të kujdeseni për foshnjën/fëmijën tuaj?
- Kush ju ndihmon ju me fëmijët në familje?
- A keni kohë të mjaftueshme për t'u marrë me veten tuaj?
- Çfarë bëni kur sjellja e fëmijës/ fëmijeve tuaj ju mërzit/ ju lodh?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

- A keni shqetësime/vështirësi kur ushqeni fëmijën, e vini për të fjetur, apo kur kujdeseni për të?
- Si shkon bashkëjetesa me parnterin /bashkëshortin tuaj?
- Partneri juaj a e humbet durimin/nxehet kur kujdeset me fëmijën/fëmijët tuaj?
- Në se po çfarë bën ai zakonisht?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

PYETJE DIREKTE

- A ndjeheni e frikësuar nga partneri /bashkëshorti juaj? A e ndjeni veten se jeni në rrezik?
- A ndjehet i kërcënuar ndonjë person tjetër në familjen tuaj nga partneri/bashkëshorti juaj?
- A ndjeheni e sigurt të ktheheni përsëri në shtëpi?
- Përse çfarë mendoni se mund të ndodhi?

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

- A është fëmija/ fëmijët tuaj, në një institucion kujdesi ditor (çerdhe, kopsht, etj)?
- A e keni dëmtuar ndonjëherë fëmijën/fëmijët tuaj? Kur, përse ndodhi kjo?
- Kush kujdeset gjatë ditës për fëmijët në se ju jeni në punë

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

Ekzaminimi u krye nga:

- Emri, Mbiemri (punonjësit shëndetësor) _____
- Nr. tel kontaktit _____
- Pozicioni punës së punonjësit shëndetësor _____
- Firma dhe Vula

FORMULARI PËR DEPISTIMIN RUTINË TË DHUNËS NË FAMILJE

KONKLUZIONE/REKOMANDIME

- DHF(Dhunë në familje) e vërtetuar
- DHF e dyshuar
- DHF nuk ka
- Shkruani rekomandimet dhe përfundimet e nxjerra nga ju gjatë intervistës. _____

MODELI I KARTELES

**KARTELË KLINIKE
INDIVIDUALE
PËR VIKTIMAT
QË PRANOJNË
ABUZIMIN / DHUNËN**

Nr _____

EMRI MBIEMRI PACIENTIT _____

KARTELË KLINIKE INDIVIDUALE

- Kjo kartelë duhet të plotësohet për çdo individ që pranon, ose paraqitet në qendër dhe deklaron se ka pësuar dhunë nga një partner intim, ose anëtar tjetër në familje
- Rrethi _____
- Qendra Shëndetësore, adresa _____
- Nr. Telefonit/fax _____

Shënim në fund të çdo faqe të vendoset firma e punonjësit shëndetësor që plotëson kartelën

1) Të Dhënat e Pacientit

Emri		
Mbiemri		
Dokumenti i identifikimit (në se ka)	Lloji i dokumentit	Nr
Adresa e banimit		
Datëlindja, dita, muaji, viti		
Gjendja civile (beqare, martuar, bashkëjeton, divorcuar, e ve, etj)		
Numri femijëve të gjallë	Mosha e tyre sipas radhës	
Pacientja shoqërohet nga (Emri mbiemri dhe lidhja që ka pacientja me personin shoqërues)		
Emri, Mbiemri i personit abuzues dhe lidhjet me pacienten		
Vendndodhja e incidentit të dhunës		

2) Ekzaminimi i Rastit të Dhunës

Data:	Ora e kryerjes së ekzaminimit	
Vendi i kryerjes së ekzaminimit		
Emri mbiemri punonjësit shëndetësor		Nr tel Nr fax
Pozicioni punës së punonjësit shëndetësor		
Firma dhe Vula e punonjësit shëndetësor		

3) Historia e Aktit të Dhunës

- Vendndodhja e incidentit _____
- Përshkrimi i ngjarjes së ndodhur _____
- Përshkrimi i ngjarjes së ndodhur nga persona të tjerë të pranishëm në vendin e ngjarjes _____
- Abuzimet e kryera më parë të deklaruara nga viktima _____
- Opinioni profesional i punonjësit të shëndetësisë _____
- A ka bërë viktima denoncimin në organet ligjore përgjegjëse të rastit aktual? _____
- A ka bërë viktima denoncim në organet ligjore përgjegjëse, të rasteve të mëparshme _____

4) Vlerësimi i rrezikut dhe sigurisë së pacientit

- Personi abuzues a është i pranishëm? Po -Jo
- Gruaja a është e frikësuar nga partneri saj? Po-Jo
- A ka frikë gruaja të shkojë në shtëpi? Po-Jo
- A është rritur intensiteti i dhunës? Po-Jo
- A ka abuzuar partneri me fëmijët? Po-Jo
- A kanë qenë fëmijët dëshmitar të dhunës në familje? Po-Jo
- A kërcënohet për vrasje në familje? Po-Jo

4) Vlerësimi i rrezikut dhe sigurisë së pacientit

- Në se po nga kush dhe si kërcënohet _____
- A ka rrezik për vetvrasje? Po -Jo
- A ka armë në shtëpi? Po-Jo
- Nëse po çfarë arme _____
- Abuzuesi a abuzon me alkolin, drogat, etj ?Po-Jo
- A ka menduar/diskutuar viktima për ndonjë plan sigurie?
- Përshkruani atë në se po. _____

5) Klasifikimi i Abuzimit

FIZIK	SEKSUAL	EMOCIONAL	FINANCIAR
Rrahje	E shan	E prek kundër dëshirës	
Grushtim	Bërtet/Ulëret	Tradhti	I merr paratë
Përdorim arme	Pengon kontaktin me familjen, të afërmit, miqtë	Marrëdhënie seksuale me dhunë	Kontrollon cdo veprim financiar
Mbytje	Kërcënon	IST/HIV/SIDA	
Djegje	Kontrollon veprimet e saj		
Të tjera	Të tjera	Të tjera	Të tjera

6) Përcaktimi i Dëmtimit

Dëmtimet tregohen në hartën trupore (pamje ballore dhe shpinore) duke i shënuar me numra si më poshtë:

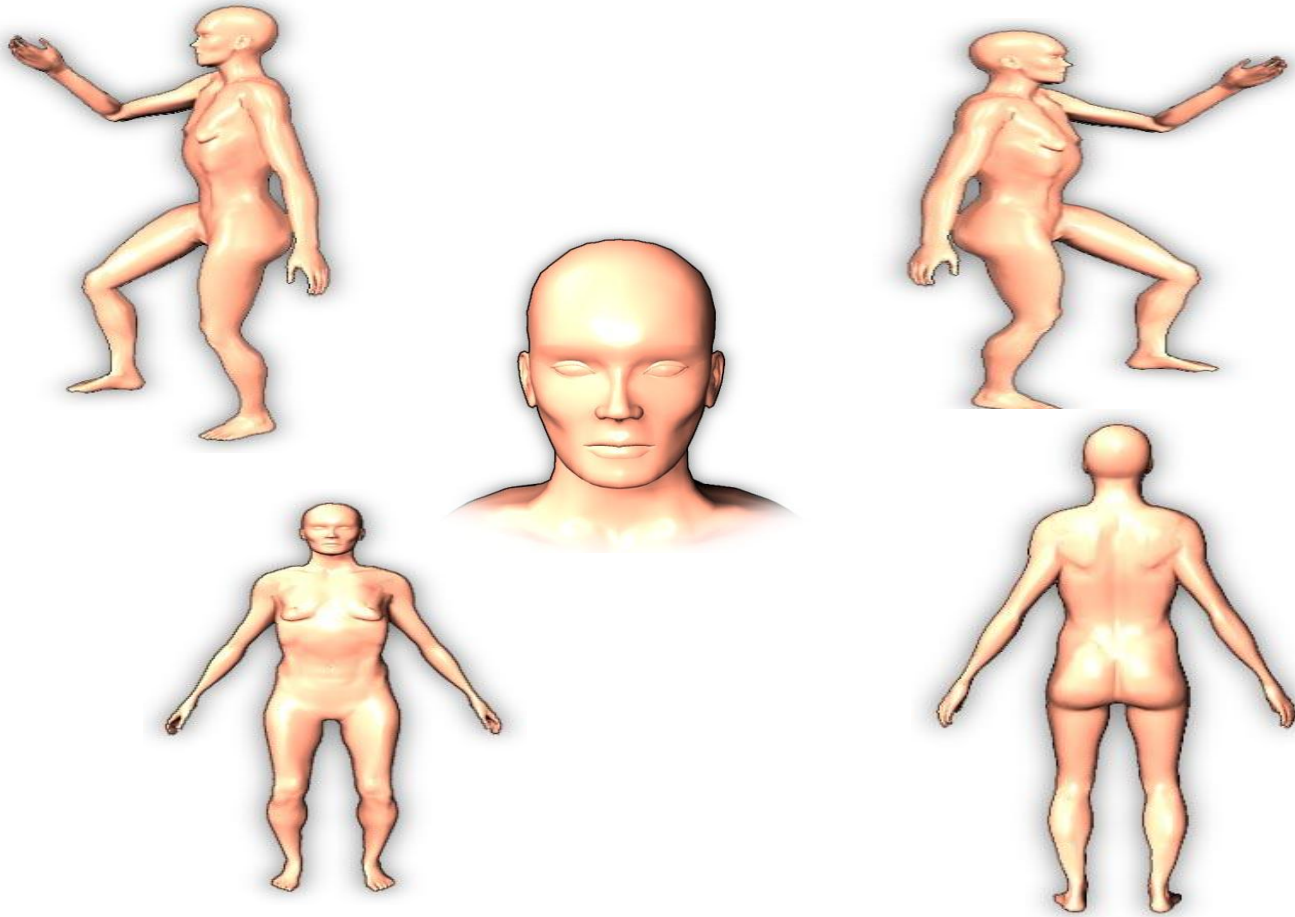
1. Amputacion
2. Njollë/kafshimi
3. Gjakosje
4. Mavijosje
5. Djegie
6. Trup i huaj (specifiko)
7. Frakturë
8. Plagë nga armë zjarri

6) Përcaktimi i Dëmtimit

Dëmtimet tregohen në hartën trupore (pamje ballore dhe shpinore) duke i shënuar me numra si më poshtë:

9. Laceracion
10. Dhimbje
11. Punktura/Çpime
12. Skuqje
13. Plagë ç'puese
14. Edeme/deformim
15. Gërvishtje
16. Të tjera (specifikoi)

PËRCAKTIMI I DËMTIMIT (Harta trupore)

Vlerësimi për Fëmijët e Abuzuar

- **Anamneza e lindjes/ zhvillimit dhe rritjes**

- **Historia e familjes**

- **Probleme me sjelljet**

- **Vlerësimi i rritjes dhe zhvillimit, ushqyerjes së fëmijës**

Modeli i Kartelës (vazhdim)

7) EGZAMINIMET LABORATORIKE TË KRYERA

8) TRAJTIMET MJEKËSORE, TERAPITË E OFRUARA NGA QENDRA

9) REFERIMET E BËRA

- Dhënia e nr. tel. për këshillim
- Referim ligjor
- Referim në rajonin e policisë
- Adresë e një strehëze
- Referimi në shtëpi
- Referime të tjera_____

KONSENSUS I PACIENTIT PËR

**EKZAMINIMIN/ KËSHILLIM/ TRAJTIMIN
MJEKSOR**

Formulari i Konsensusit

Kjo fletë duhet bashkangjitur kartelës individuale për vlerësimin e dhunës dhe një kopje e saj i jepet viktimës.

Unë (emri mbiemri i viktimës) _____ deklaroj se (Emri i punonjesit të qendrës shëndetësore) _____ më ka shpjeguar qartë procedurat e ekzaminimit që duhet të kryej dhe plotësimin e dokumentacionit që do të marr me vete për ta përdorur sipas dëshirës time

Unë _____ (emri mbiemri pacientit/pacientes) pranoj:

- T`u përgjigjem pyetjeve për vlerësimin e abuzimit
- Të ekzaminohem nga _____ (Emri, mbiemri i punonjesit të qendrës shëndetësore).

Formulari i Konsensusit

- Të kryej analizat e kërkuara nga _____
(*Emri i punonjësit të qendrës shëndetësore*)
- Të pajisem me një raport të shkruar nga _____
(*Emri i punonjësit të qendrës shëndetësore*).
- Këshillohem për planin e sigurisë time nga _____
(*Emri punonjësit të qendrës shëndetësore*).
- **Emri , Mbiemri dhe Firma e Pacientit**
- **Emri , Mbiemri dhe Firma e Punonjësit të qendrës shëndetësore**
- **Data, ora** _____

RAPORTI POSAÇËM

**PËR PACIENTIN QË KA PËSUAR
DHUNË NË FAMILJE**

RAPORTI POSAÇËM PËR PACIENTIN QË KA PËSUAR DHUNË NË FAMILJE

- Emri, mbiemri pacientit _____
- Nr i dokumentit të identifikimit (kartë identiteti, pasaportë, etj) _____
- Nr i kartelës mjekësore _____
- Nr i regjistrit _____
- Data _____

RAPORTI POSAÇËM PËR PACIENTIN QË KA PËSUAR DHUNË NË FAMILJE

INCIDENTI I NDODHUR NGA ABUZIMI

- Data e incidentit _____ Koha e incidentit _____
- Vendi ku ndodhi incidenti _____
- Përshkrimi nga viktima i ngjarjes së ndodhur, (vendndodhja, koha e ndodhjes, lidhja me abuzuesin, a ka përdorur alkol, drogë, a ka armë, kërcënimet e bëra etj) _____
- Lidhja e abuzuesit me viktimën _____
- Personat dëshmitarë në se ka patur dhe lidhja e tyre me viktimën _____
- Opinioni profesional punonjësit shëndetësor lidhur me shkakun e dëmtimit mbështetur mbi shpjegimin e pacientes _____

6) Përcaktimi i Dëmtimit

Dëmtimet tregohen në hartën trupore (pamje ballore dhe shpinore) duke i shënuar me numra si më poshtë:

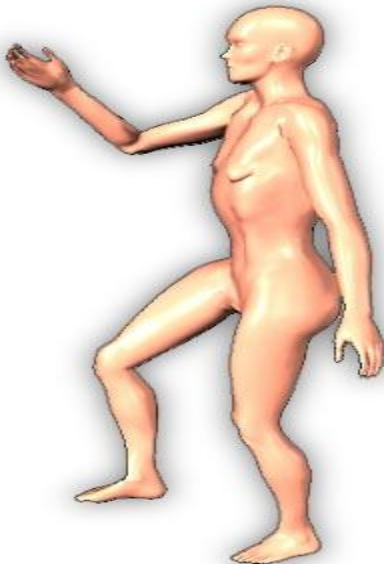
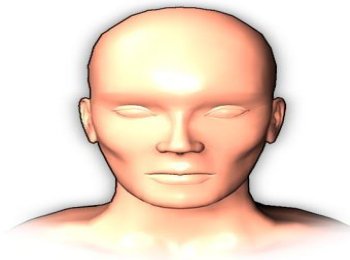
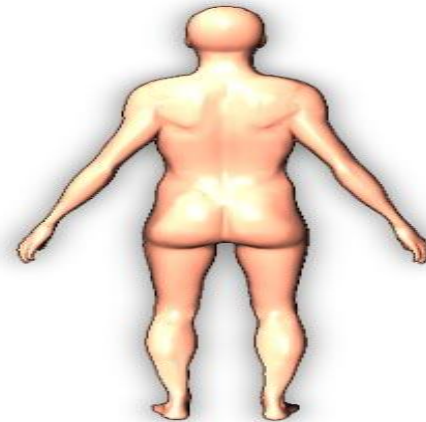
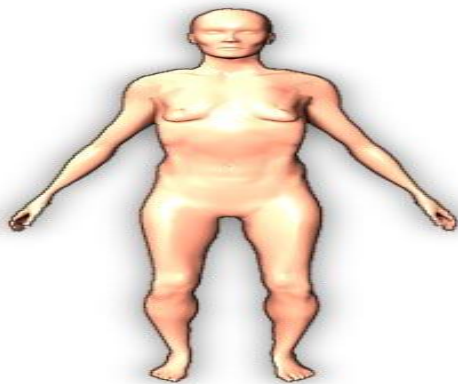
1. Amputacion
2. Njollë/kafshimi
3. Gjakosje
4. Mavijosje
5. Djegie
6. Trup i huaj (specifiko)
7. Frakturë
8. Plagë nga armë zjarri

6) Përcaktimi i Dëmtimit

Dëmtimet tregohen në hartën trupore (pamje ballore dhe shpinore) duke i shënuar me numra si më poshtë:

9. Laceracion
10. Dhimbje
11. Punktura/Çpime
12. Skuqje
13. Plagë ç'puese
14. Edeme/deformim
15. Gërvishtje
16. Të tjera (specifikoi)

RAPORTI POSAÇËM PËR PACIENTIN QË KA PËSUAR DHUNË NË FAMILJE

VLERËSIMI

ANTENATAL PËR ABUZIM

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

- **Abuzimi dhe dhuna tek gruaja shtatzënë mund të shkaktojnë probleme mbi shëndetin e saj dhe të foshnjës së saj.**
- **Pyetjet në këtë formular lidhen me depistimin për abuzim gjatë shtatzanisë dhe me kontrollin e shëndetit psiko-social.**
- **Kur kapen disa nga këto shqetësime, duhet të kihen parasysh ndjekja dhe/ose referimi.**

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

- Ky formular duhet të vendoset në kartelën e ndjekjes së gruas shtatzënë që ka gruaja në qendrën shëndetësore, ose keshillimoren e gruas.
- **Formulari do të plotësohet**
 - ✓ Në vizitën e parë antenatale të gruas;
 - ✓ Një herë në çdo tremujor gjatë vizitave periodike;
 - ✓ Një herë në vizitën për kontroll pas lindjes gjatë periudhës postnatale.
- **Ju lutemi kini në konsideratë ndjeshmërinë e informacionit përpara se ta diskutoni atë me gruan .**

Shkurtime në informacionin në vijim korrespondojnë me:

- **AF**- abuzim me fëmijën;
- **DC**- disfunkcion i çiftit;
- **SF**- sëmundje fizike;
- **DP**- depresion pas lindjes;
- **AG**- abuzim me gruan

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

A.FAKTORËT FAMILJARË

Mbështetja sociale (AF, AG, DP)

Si ndjehet partneri/familja juaj rreth kësaj shtatëzanie?

Kush do t`ju ndihmojë kur të shkoni me foshnjën në shtëpi?

- I pakët
- Disi
- I lartë

Ngjarje stresuese të kohës së fundit (AF, AG, DP, SF)

Çfarë ndryshimesh në jetën tuaj keni kaluar këtë vit?

Çfarë keni planifikuar të ndryshoni gjatë kësaj shtatëzanie?

- I pakët
- Disi
- I lartë

Marrëdhëniet në çift (DC, DP, AG ,AF)

Si do ta përshkruanit ju marrëdhënien me partnerin tuaj? Si mendoni se do të jetë kjo marrëdhënie mbas lindjes?

- I pakët
- Disi
- I lartë

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

B. FAKTORËT AMTARE

<p>Kujdesi para lindjes (kur fillohet me vonesë)(AG) Vizita e parë para lindjes në tremujorin e tretë (kontrollo Kartelën)</p>	<p>☐ I pakët ☐ Disi ☐ I lartë</p>	
<p>Edukimi paralindjes (refuzon ose e ka lene) (AF) Kush janë planet tuaja për edukim, informim para lindjes</p>	<p>☐ I pakët ☐ Disi ☐ I lartë</p>	
<p>Ndjenjat rreth shtatzanisë mbas 20 javësh (AF, AG) Si u ndjetë kur e zbuluat se jeni shtatzënë? Si ndjehesh tani rreth shtatzanisë?</p>	<p>☐ I pakët ☐ Disi ☐ I lartë</p>	

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

B. FAKTORËT AMTARE

<p>Marrëdhëniet me prindërit gjatë fëmijërisë (AF) Si i keni patur marrëdhëniet me prindërit tuaj? A keni ndjerë se ju kanë dashur prindërit?</p>	<p>☐ I pakët ☐ Disi ☐ I lartë</p>	
<p>Vet-vlerësimi (AF, AG) Çfarë shqetësimesh keni ju rreth të qënurit apo faktit që do të bëheni nënë?</p>	<p>☐ I pakët ☐ Disi ☐ I lartë</p>	
<p>Anamneza e problemeve psikiatrike/emocionale (AF, AG, DP) A keni patur ndonjëherë probleme emocionale? A jeni vizituar ndonjëherë tek psikiatri, neurologu?</p>	<p>☐ I pakët ☐ Disi ☐ I lartë</p>	

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

B. FAKTORËT AMTARE

Depresioni në këtë shtatzani (DP)

Si ka qënë humori juaj gjatë kësaj shtatzanie?

I pakët

Disi

I lartë

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

C. PËRDORIMI I LËNDËVE TË DËMSHME

Abuzimi me alkolin/drogat (AG, AF)

Sa pije alkoolike pini në javë?

A ka raste kur ju pini më shumë se kaq?

A përdorni ndonjë drogë ju ose partneri juaj?

A keni probleme ju apo partneri juaj me alkolin ose drogat?

I pakët

Disi

I lartë

Shiko shprehjen e gruas (e pret fjalën në mes, merzitet nga pyetja, ndjehet fajtoare, hap sytë)

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

D. DHUNA/ABUZIMI NË FAMILJE

Gruaja apo partneri kanë provuar ose dëshmuar abuzim (fizik, emocional , seksual) (AF, AG)

Si ka qënë marrëdhënia me partnerin tuaj?

A i ka ulëritur, ose dëmtuar babai juaj nënën tuaj?

A ju kanë bërtitur ose dëmtuar ndonjëherë prindërit ?

A keni qënë e abuzuar seksualisht kur ishit fëmijë?

I pakët

Disi

I lartë

Abuzimi aktual ose i kaluar (AG, AF, DP)

Si i zgjidhni zënkat ju dhe parnteri juaj?

A jeni ndjerë të frikësuar ndonjëherë ju nga ajo që ka thënë apo ka bërë partneri juaj?

A ju ka poshtëruar, apo abuzuar psikologjikisht në mënyra të tjera partneri juaj?

A jeni detyruar ndonjëherë të bëni seks kundër dëshirës suaj?

I pakët

Disi

I lartë

VLERËSIMI ANTENATAL PËR ABUZIM

D. DHUNA/ABUZIMI NË FAMILJE

Abuzimi me fëmijën e parë nga gruaja ose partneri (AF)

A keni ju apo partneri juaj fëmijë të cilët nuk jetojnë me ju?
Nëse po, përse nuk janë me ju?

- I pakët
- Disi
- I lartë

Disiplina e fëmijës (AF)

Çfarë disipline ju kanë mësuar si fëmijë?
Si mendoni se do ta disiplinoni fëmijën tuaj?
Si i ndëshkoni fëmijët që keni kur ato sillen keq?

- I pakët
- Disi
- I lartë

PLANI PER NDJEKJEN

- Këshillim mbështetës nga punonjësi shëndetësor
- Takime të tjera para lindjes
- Takime më të shpeshta pas lindjes
- Vizita më të shpeshta fëmijës
- Referime në shërbime të tjera të shëndetit publik
- Shërbime Edukimi para lindjes
- Nutricionisti
- Grupe me nëna/komunitet

PLANI PER NDJEKJEN

- Kujdes në shtëpi
- Klasa me prindër
- Trajtime të veçanta shtesë
- Punonjës social
- Psikologu/psikiatri
- Linja ndihmë për gruan/strehim/keshillimi
- Këshillim ligjor
- Të tjera-----
- KOMENTE:_____

Vlerësoni sigurinë e pacientes

- A është gruaja apo fëmijët në rrezik?
- A ka përshkallëzim të dhunës kohët e fundit?
- A ka armë në shtëpi?
- A është pacientja jo e sigurt, a ka një plan sigurie?

Përbërësit e një plani sigurie

- Bëni gati një pako me gjërat e nevojshme më parë.
- Mbani gati dokumentat personale të identifikimit, pasaporta, çertifikatë, letër njoftimi, etj.
- Fshihni çelsat rezervë të shtëpisë, makinës, etj.
- Vendosni një kodë të fjalëve me familjen (fëmijët) dhe miqtë.
- Planifikoni një vend të sigurt se ku do të shkoni në se largoheni.

Zgjedhjet e pacientes

- Të qëndroj me personin abuzues dhe të bëj një plan sigurie;
- Ta largojë abuzuesin duke marrë një urdhër mbrojtje ;
- Të largohet nga marrdhënia përkohësisht ose përgjithnjë.

MBANI MEND

- Qëllimi i personelit shëndetësor nuk është ta bindi gruan të largohet nga situata e saj aktuale.
- Ti sugjeroni që të largohet nga një partner abuziv është e kundër indikuar.
- Gruaja është në pozicionin më të mirë për të përcaktuar atë që duhet të bëj

SISTEMET E REFERIMT

Sistemi Kombëtar i Ndjekjes dhe Referimit të Rasteve të Dhunës

Sistemi Kombëtar i Ndjekjes dhe Referimit të Rasteve të Dhunës, është në thelbin e vet tërësia e “sistemeve lokale apo vendore të referimit”

Sistemi Kombëtar i Ndjekjes dhe Referimit të Rasteve të Dhunës

- **Pushteti vendor** është shumë i rëndësishëm në sistemin e referimit. Ai bashkëpunon dhe bashkëvepron me strukturat, aktorët dhe faktorët që ngarkon Ligji “Për masat ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”

SISTEMET E REFERIMIT

Ju nuk jeni dhe nuk duhet të jeni ekspert të të gjitha fushave. Është më mirë të referoni tek një ekspert si:

- Punonjësi social që mund të vazhdoj atë që nuk mund të bëni ju si mjek,
- Një konsulent ligjor,
- Në urgjencë, nëse plagët që janë marrë kanë nevojë për mjekim të specializuar,
- Tek mjeku-ligjor nëse dyshoni për abuzim seksual.
- Linja falas të këshillimit telefonik.
- Strehëza, Ojf, grupe mbështetës, etj.

Informoni për burimet

Mbani një listë me burimet lokale:

- Personelin shëndetësor të kualifikuar, mjeksinë ligjore
- Policinë, avokatë, gjykatës, etj
- Strehëza, OJF, grupet e mbështetjes në bashki, komunë

Informoni për burimet

Mbani një listë me burimet lokale:

- Linjat falas të këshillimit telefonik
- Ju nuk jeni dhe nuk duhet të jeni ekspert të gjitha fushave. është më mirë të referohet tek një ekspert si psh punonjësi social, psikolog, që mund të vazhdoj atë që nuk mund të ofroni ju si mjek.

Hapat që mund të sygjerojmë për të ngritur një sistem referimi

- Përcaktoni zonën gjeografike e cila mund të jetë e përshtatshme për tu përfshirë në sistemin e referimit. Bëni hartën e institucioneve / organizatave
- Identifikoni të gjitha institucionet në zonë të cilat ofrojnë shërbime të cilat janë relevante për gratë dhe vajzat që kanë eksperiencë dhune
- Kontaktoni ose vizitoni sejcilin prej institucioneve të mësipërme për të marrë informacione dhe lidhur me shërbimin që ofron sejcili prej tyre për viktimat e dhunës

Hapat që mund të sygjerojmë për të ngritur një sistem referimi

- Organizoni informacionin e mbledhur në një dosje
- Shpërndaje informacionin në institucionet e tjera shëndetsore
- Merrni pershtypjet (feedback) nga ofruesit dhe përdoruesit e shërbimeve se si funksionon sistemi i referimit
- Formalizoni marrëdhëniet me institucionet e referimit
- Përditesoni rregullisht informacionin në dosje